

Jak zagłosować poza miejscem zamieszkania?

Wyborcy mają możliwość, aby w najbliższych wyborach parlamentarnych 15 października zagłosować poza miejscem zamieszkania. Wniosek w tej sprawie można złożyć od 1 września do 12 października 2023 r. Wyborcy mogą zmienić miejsce głosowania albo pobrać zaświadczenie o prawie do głosowania w miejscu pobytu w dniu wyborów. O tym, jak to zrobić, pisze w komentarzu ekspertka Fundacji Batorego - dr hab. Anna Rakowska.

Każdy wyborca jest ujmowany z urzędu w spisie wyborców sporządzanym w stałym obwodzie głosowania, w którym jest on ujęty w Centralnym Rejestrze Wyborców, a więc *de facto* w miejscu zamieszkania (zameldowania). Spis wyborców jest to „lista” wyborców głosujących w danym obwodzie i sporządzany jest przed każdymi wyborami (przed każdym głosowaniem). Wyborca może być ujęty tylko w jednym spisie wyborców. Zasadą jest, że wyborca głosuje w tej komisji obwodowej, w której jest ujęty w spisie, czyli w komisji właściwej według miejsca zamieszkania. Tym niemniej istnieją możliwości głosowania w innym miejscu. Należy do nich zaliczyć:

1. zmianę miejsca głosowania;
2. zaświadczenie o prawie do głosowania w miejscu pobytu w dniu wyborów.

Ad. 1. Zmiana miejsca głosowania

Każdy wyborca może zmienić miejsce głosowania w danych wyborach. Wniosek w tej sprawie składa się w okresie od 44 dnia przed dniem wyborów do 3 dnia przed dniem wyborów, czyli od 1 września do 12 października 2023 r. Wniosek o zmianę miejsca głosowania może zostać złożony na piśmie utrwalonym w postaci: papierowej albo elektronicznej. Wniosek papierowy musi być opatrzony własnoręcznym podpisem i

złożony w urzędzie gminy właściwej dla wybranego przez wyborcę stałego obwodu głosowania na obszarze gminy, w której wyborca przebywać będzie w dniu wyborów i gdzie zamierza głosować. Wniosek w formie elektronicznej musi być opatrzony kwalifikowanym podpisem elektronicznym, podpisem zaufanym albo podpisem osobistym, przy użyciu usługi elektronicznej udostępnionej przez ministra cyfryzacji.

W każdym przypadku wniosek musi zawierać nazwisko, imię (imiona), obywatelstwo, numer ewidencyjny PESEL wnioskodawcy i adres przebywania w dniu wyborów.

W praktyce, jeżeli wyborca chce zmienić miejsce głosowania elektronicznie, musi przygotować login i hasło do profilu zaufanego, telefon komórkowy lub dane do innego sposobu logowania na profil zaufany, na przykład e-dowód. Na stronie <https://www.gov.pl/web/gov/zmien-miejsce-glosowania> należy kliknąć „złóż wniosek”, zalogować się swoim profilem zaufanym, podać adres, pod którym zamierza się głosować, sprawdzić wniosek i podpisać go elektronicznie.

Składając wniosek w urzędzie, należy go wypełnić i mając przy sobie dokument tożsamości (dowód osobisty, e-dowód lub paszport) oraz udać się z tymi dokumentami do urzędu gminy, w której wyborca zamierza głosować.

Wniosek jest wolny od opłat.

Złożenie wniosku o zmianę miejsca głosowania skutkuje ujęciem wyborcy w spisie w obwodzie głosowania właściwym dla adresu zadeklarowanego przebywania w dniu wyborów i skreśleniem ze spisu w stałym obwodzie głosowania właściwym dla adresu zameldowania na pobyt stały lub adresu stałego zamieszkania.

Ad. 2. zaświadczenie o prawie do głosowania w miejscu pobytu w dniu wyborów

Wyborca zmieniający miejsce pobytu przed dniem wyborów może też domagać się wydania zaświadczenia o prawie do głosowania. Otrzymuje je na wniosek złożony do dowolnie wybranego urzędu gminy.

Wniosek taki można złożyć jedynie na piśmie utrwalonym w postaci papierowej, opatrzonym własnoręcznym podpisem w okresie od 1 września do 12 października 2023 r.. Odbiór zaświadczenia o prawie do głosowania wydanego przez wójta wybranej gminy następuje przez wyborcę lub upoważnioną przez niego osobę w urzędzie gminy, do którego złożono wniosek.

Należy pamiętać, że zaświadczenie o prawie do głosowania jest wydawane tylko raz i nie można dostać kolejnego. W wypadku jego zagubienia, zniszczenia itp. wyborca traci możliwość głosowania.

W tym roku zaświadczenie o prawie do głosowania wydane do wyborów do Sejmu i Senatu dotyczyć będzie z mocy prawa również referendum wyznaczonego na 15 października 2023 r. Wydawane jest tylko jedno zaświadczenie o prawie do głosowania i na jego podstawie można głosować w wyborach do Sejmu i Senatu oraz w referendum. Można oczywiście także dokonać wyboru i oddać głos (głosy) jedynie w jednym z tych głosowań (decyzję komunikuje się komisji obwodowej przy wydawaniu kart).

Aby otrzymać zaświadczenie o prawie do głosowania należy przygotować dowód osobisty lub paszport oraz wniosek o wydanie zaświadczenia o prawie do głosowania. Wniosek musi zostać podpisany przez wyborcę nawet jeśli zaświadczenie odbiera pełnomocnik. Jeżeli zaświadczenie ma odebrać pełnomocnik, to należy także przygotować pisemne upoważnienie do odbioru zaświadczenia o prawie do głosowania w wyborach do Sejmu i Senatu 15 października 2023 r.

Zarówno zaświadczenie o prawie do głosowania jak i pełnomocnictwo do odbioru zaświadczenia są bezpłatne.

Wyborca, któremu wydano zaświadczenie o prawie do głosowania, jest skreślany ze spisu wyborców, w którym był on ujęty z urzędu i w dniu głosowania nie jest z góry ujęty w żadnym spisie. Na podstawie zaświadczenia wyborca może głosować w dowolnie wybranym lokalu wyborczym. Wyborcę przedkładającego komisji zaświadczenie dopuszcza się do głosowania po uprzednim wpisaniu go do spisu wyborców. Zaświadczenie o prawie do głosowania załącza się do spisu wyborców.

Warto wspomnieć, że szczególne ułatwienia w zakresie głosowania, w tym obejmujące możliwość głosowania poza miejscem zamieszkania, ustawodawca przewidział dla wyborców z niepełnosprawnościami, czy wyborców starszych. Są one tematem odrębnych opracowań.

Anna Rakowska - dr hab., profesor w Katedrze Prawa Konstytucyjnego Uniwersytetu Łódzkiego, adwokat, członkini Zespołu Ekspertów Prawnych Fundacji Batorego i Zespołu ds. Kontroli Konstytucyjności Prawa przy Marszałku senatu RP, autorka licznych publikacji m.in. z zakresu prawa wyborczego.